

X Seminarium WEP

Zygmunt Szparkowski (1902-1988)

Andrzej Marusak

Warszawa, 21 VI 2017

ZYGMUNT SZPARKOWSKI (1902-1988).

Mgr inż. elektryk, teletechnik, automatyk, telemechanik. Profesor i rektor Politechniki Wrocławskiej (PWr). Współorganizator PWr, organizator Katedry Teletechniki. Doktor honoris causa trzech uczelni. Organizator Poczty Polskiej na Dolnym Śląsku, współtwórca polskiej automatyki. Działacz i członek honorowy SEP (1975). Dwukrotny kawaler Krzyża Walecznych (1939-1944).

Zygmunt Szparkowski urodził się 28 listopada, w Nasielsku k/Warszawy, jako syn Leonarda i Józefy z d. Falkowskiej. W roku 1930 ukończył studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. Podczas studiów był założycielem (17 XII

1921) i aktywistą korporacji studenckiej "Coronia".

Po studiach pracował w Ministerstwie Poczt i Telegrafów (1930-1939), w 1939 roku jako naczelnik wydziału w ministerstwie.

Podczas oblężenia Warszawy kierował pracami cywilnego personelu telekomunikacji. Został odznaczony Krzyżem Walecznych.

Okupację niemiecką przetrwał w Warszawie. Był członkiem AK. Prowadził własny warsztat elektro-mechaniczny przy ul. Chłodnej. Współdziałał w produkcji amunicji i sprzętu łącznościowego na rzecz AK. Za udział w konspiracji, został odznaczony Krzyżem Walecznych ponownie.

W 1944 roku zgłosił się w Lublinie do pracy w resorcie poczt i telegrafów i w 1945 roku został oddelegowany na Dolny Śląsk w celu zorganizowania łączności. Był dyrektorem firmy Grupa

Techniczna Oddziału Wrocławskiego w latach 1946-49.

W roku 1945 podjął pracę na Politechnice Wrocławskiej na Wydziale Mechaniczno-Elektrycznym, gdzie jesienią zorganizował Katedrę Teletechniki i został jej kierownikiem.

Brał udział w organizowaniu Wydziału Elektrycznego, Wydziału Łączności i Wydziału Elektroniki na Politechnice Wrocławskiej. Był pierwszym dziekanem (*organizatorem*) Wydziału Łączności PWr (1951-52) oraz dziekanem (1956-1960).

Był współtwórcą polskiej automatyki w Polsce — w roku 1952 przekształcił Katedrę Teletechniki w Katedrę Telemechaniki i Automatyki (KTiA), która była pierwszą w Polsce katedrą automatyki. W chwili powołania KTiA składała się z 2 pracowników, którymi byli prof. Zygmunt Szparkowski (założyciel i kierownik) oraz dr inż. Jerzy Bromirski.

W ramach specjalności automatyka prowadzono zajęcia z za

kresu: *elementów i układów automatyki oraz telemechaniki, teorii regulacji i sterowania, techniki cyfrowej, automatycznej kontroli, telemetrii* itp. W ramach *teorii układów logicznych*, powstał zaczątek przyszłej specjalności *maszyny cyfrowe (informatyka)*.

Programy nauczania wzorowano na przykładach zagranicznych, a zwłaszcza na programach Moskiewskiego Instytutu Energetycznego (**MEI**), skąd do Katedry przyjeżdżał **prof. Tiemnikow**. Wykłady odbywały się głównie w oparciu o literaturę zagraniczną siłami pracowników i studentów. W stosunkowo krótkim czasie Katedra mogła się pochwalić jednym z najlepszych laboratoriów dydaktycznych automatyki w kraju. Od początku, zajmowała się ona kształceniem automatyków. Już w roku 1953 KTIA wypromowała pierwszych polskich inżynierów automatyki przemysłowej, a w roku 1955 — pierwszych magistrów inżynierów tej specjalności.

W KTiA podjęto m.in. badania nad elektronicznymi maszynami matematycznymi i podstawami informatyki.

W roku 1961 Katedra była organizatorem II Krajowej Konferencji Automatyki. W ramach współpracy z przemysłem wykonano szereg prac badawczo konstrukcyjnych, z których najważniejszymi były:

- Opracowanie i wykonanie automatycznej uniwersalnej aparatury termograficzno-termograwimetrycznej,
- Opracowanie i wykonanie analogowej maszyny do projektowania sieci gazociągowych,
- Opracowanie konwerterów analogowocyfrowych.

Do roku 1968, to jest do przekształceniania KTiA w ICT (Instytut Cybernetyki Technicznej) w Katedrze wykonano ok. 300 prac dyplomowych. ICT powstał z połączenia KtiA oraz Kate

dry Konstrukcji Maszyn Cyfrowych. Prof. Z. Szparkowski był dyrektorem ICT w latach 1968-72.

W latach 1960-69 był rektorem Politechniki Wrocławskiej, a prorektorem ds. dydaktyki — w latach 1952-55. Ponadto, był przewodniczącym Sekcji Telemechaniki w Komitecie Automatyki PAN, redagował *“Monografie Automatyki”* i *“Archiwum Automatyki i Telemechaniki”*, był autorem książek z tej dziedziny. Napisał m.in. 2 podręczniki: *“Zarys teorii układów liniowych”* (PWT Warszawa, 1960, ss. 242) i *“Napowietrzne linie telekomunikacyjne”* (PWT Warszawa, 1952, ss. 250).

Wielokrotnie uczestniczył w pracach CKK (Centralna Komisja Kwalifikacyjna) i rad naukowych wielu instytutów. Jest uznawany za twórcę wrocławskiej szkoły naukowej automatyki.

Za działalność naukową, dydaktyczną i społeczną otrzymał ordery i odznaczenia państwowe, m.in.: • Order Sztandaru Pracy

I Klasy (1978) i • Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1978). Otrzymał również: • Odznakę Zasłużonego dla Dolnego Śląska, • Odznakę Budowniczego miasta Wrocławia, • medal “Za wybitne zasługi dla rozwoju Politechniki Wrocławskiej”.

Prof. Zygmunt Szparkowski otrzymał tytuły doktora honoris causa: Politechniki Wrocławskiej (16 XII 1974), Instytutu Technicznego w Kijowie oraz Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie, NRD (12 X 1978).

Był jednym z 11 współzałożycieli Oddziału Wrocławskiego SEP (1946). W latach 1947-49 był członkiem Zarządu Oddziału i skarbnikiem OWr SEP. Pełnił również funkcję członka Komisji Rewizyjnej (1950-51) i członka Sądu Koleżeńckiego (1956-86). Za swą działalność otrzymał Złotą Odznakę Honorową SEP (1985) i Medal pamiątkowy (1978). Godność członka honorowego SEP otrzymał w roku 1975 (nr 41).

**Wychował wiele pokoleń elektroników, a w szczególności: te-
lemechaników, automatyków i informatyków. Był człowiekiem
bardzo dokładnym, sumiennym i aktywnym, o wspaniałej intu-
icji, wielkiej dobroci i wyrozumiałości. Bardzo życzliwy lu-
dziom.**

**Na emeryturę przeszedł w roku 1972 lecz do końca służył radą
Wydziałowi i Uczelni.**

**Zmarł we Wrocławiu dnia 7 lipca 1988 r. i został pochowany
na cmentarzu św. Wawrzyńca przy ul. Bujwida.**

Andrzej Marusak

Na podstawie:

1. "Słownik biograficzny zasłużonych elektryków wrocławskich", tom 1, Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Wrocław 1977.
 2. Strona internetowa Instytutu Cybernetyki Technicznej Politechniki Wrocławskiej (ICT).
 3. Janusz Halawa: "*Profesor Zygmunt Szparkowski*". Wrocław 2012.
-

**DZIĘKUJĘ PAŃSTWU
ZA UWAGĘ**